

Aslına Yolculukta
Müzmin Bir Seyyah

AKIF EMRE, YOL VE YOLCU

LEYLA İPEKÇİ

SEVDİKLERİM GÖÇÜNCE HEP SÜKÛT EDERİM. İNSAN SEVDİĞİNİ KENDİ MAHREM SÖZCÜKLERİNE SAKLIYOR. Ölümü üzerine kamuya açık bir diplomatik dil geliştiremiyor. Akif Emre vefat ettiğinde böyle demiştim. Şimdi aradan bir yıl geçti. Kelimelerin bazen nasıl da örtü olduğunu böyle anma yıldönümlerinde fark ediyorum. Bu sebeple de nadiren paylaşabiliyorum samimi hislerimi.

En son Ayşe Şasa hanım göçtüğünde, ki gerek Akif Emre'nin gerekse benim çok sevdiğimiz bir yakınımızdı, hiçbir şey söyleyemedim. Ne arayan gazetecilere, ne söyleşi isteyenlere, ne de ekrana çağıranlara. Hiçbirine tek kelime etmek gelmedi içimden demiştim haberi ilk aldığımda.

Ama bu kez farklı olmuştu. Dilim çözüldü gibi olmuştu o sıcak anlarda: "Akif Emre'nin vefatını öğrendiğim andan beri etrafımdakilere onu anlatıyorum, ondan bahsediyorum, içimi dökmeye ihtiyaç duyuyorum. Buna yol açan, onun Kayseri'den can dostu Dursun Çiçek ağabey oldu biraz da. Daha yeni İstanbul'da bir araya gelmiştik ve Akif Emre Kayseri'de olduğu için, artık o dönünce birlikte iftar yaparız demiştik. Tivitır'da vefat haberini görür görmez Dursun ağabeyi aradım. Abi doğru mu derken... Ağlıyordu o. Ben de ağlıyordum. Hiçbir şey konuşamadık."

*

Akif Emre'yi yıllardır okurdum Yeni Şafak'ta. Fakat onunla tanışmak İran seyahatine denk geldi. Amerika'nın Irak'ı işgali sonrasındaki dönemdi. Ortadoğu bizim geniş gönül coğrafyamız ama ilişkilerimiz hep devletlerin tekelinde diyerek farklı kesimlerden bir grup aydın ile sivil bir inisiyatif olarak farklı bölgelere seyahat etmiştik.

Şimdi artık bir araya gelemeyecek onlarca kişiyle birlikte Şiraz, İsfahan, Hafız'ın kabri, Nakş-ı Cihan meydanı, Kırk sütun sarayı derken, epey anı biriktirmiştik. İsfahan'da gittiğimiz Cuma'yı sonradan ne kadar uzun konuşmuş, anlamlandırmaya çalışmıştık. Dünya o zamandan beri defalarca değişti. Akif Emre'nin yorumları, gözlemleri hep güncel, hep ideolojik katkısız, hep sahici oldu. Çünkü yorumları iddiadan uzak, gözlemleri vehimden ibaret değildi hiçbir zaman.

Uzun, yorucu ve karmaşıktı İran seyahatinde her şey. Fakat daha ilk anda anlamıştım: Akif Emre her adımda kendi içine yolculuk yapan müzmin seyyahlardan biriydi.

Akif Emre işsiz kaldığında bile hak bulmadığı işleri yapmayarak, çıkar odaklı davetleri reddederek, kimsenin artı değerinden yararlanmayarak dosdoğru yaşadı. Bu yaşama biçimiyle onların dünyevi hırslarına ayna oldu. Bedeli ne kadar ağır olursa olsun, kimseye şikayet etmedi. Ödün vermedi gerçeğinden.

Sessizdi, gözlemciydi, uzun didaktik nutukların, egosu yüksek konuşmaların, sosyolojik felsefi derinliklerin gürültülü aydınlarından çok farklıydı.

Akif Emre anların insanıydı. Şimdiye ait bir sonsuzluğun izlerini sürüyordu. Ama bunu bizim içimizde, aramızda, her şeyle birlikteyken yapıyordu. Kendini tecrit etmeden.

İsfahan'da bir kapının motiflerine bakarken sarayın tarihine ait önemli bir özelliği yorumlayabiliyordu mesela. Ya da bir tezgâhtarın elindeki satmaya çalıştığı tesbihle ilişkisine bakarak onunla pazarlık yapıp yapmaması gerektiğini ayırt edebiliyordu. Herkes bir araya gelip fotoğraf çektirmek için poz verirken, o anın en kayda geçecek

karesini çoktan çekmiş oluyordu.

Yıllar önce onun Balkanlar belgeselini izlemiştim. Daha sonra Moriskolar ve Endülüs üzerine yaptıklarını da izledim. İşte eserleri de, yazıları da, bizleri şahit tuttuğu anları kayda geçirir gibiydi. Uzun didaktik çağların ve kaba genellemelerin kalemi değildi o. Anların emanetçisiydi. Anın içindeki

sonsuzluğun şahidiydi. Evet, Akif Emre bu anlamda bir tür şairdi.

*

Vefatından sonraki günler Ramazan'dı geçen yıl. Birkaç yıldır Akif Emre'nin eşi Dürdane ablanın hazırladığı bereketli iftar sofrasına oturuyorduk birbirinden güzel üç çocuğuyla hep birlikte. "Şimdi Ramazan'ın ilk günü Akif Emre ve Ayşe Şasa hanımla birlikte Ayşe hanımın evinde yaptığımız son iftarı hatırladım. Bu yıl birlikte daha yalnızız." Böyle yazmıştım.

En son Berat gecesi Saraybosna'dayken mesaj atmıştım ona. Meydandaki sebilden su iç dedi bana. Oradaydım,

Yol ve Yolcu

DÜŞÜNEN ŞEHİR | Dosya | Akif Emre

▲ Buğday filmine mekan bakarken

Olaylara tabiri caizse 'ayne'l yakîn' gözlüğüyle bakabilen vehimsiz vesvesesiz, takıntısız görebilir. Yani olduğu gibi. Akif Emre'yi bence çevresindeki diğer coşkulu dava arkadaşlarından ayıran en önemli özelliği serinkanlı ve olduğu gibi bakabilen biri olmasıydı. O sebeple baktığında bütününü görüyordu olayın.

hemen içtim. Saraybosna deyince aklımıza o geldiği gibi, Endülüs deyince, Moriskolar deyince de o gelirdi. Şehre papağanlar gelince eşim Semih "bak Akif'in papağanları" derdi. Çünkü öyle hayat içinden ve bir o kadar da derinlikli yazılar yazardı ki, şehir üzerine, çevre ve mimari üzerine... Papağanları onsun anmak olmuyordu. Erguvan deyince, Erciyes deyince... Hep onun betimlemeleri, yaklaşımları çağrıştırıyordu baktığım şeyleri.

Hatta yıllar önce Kudüs'ten döndüğümde yazdıklarımı ilk paylaştığım kişilerden biriydi. Çünkü Kudüs deyince de uzun süre o geldi hep aklımıza. Elinde kamerası, kalemi, defteri, gönlünde güneşler, bulutlar, yağmurlar... Kalbimizde nur olan İslam'ın güzel yüzüydü, güzel sesi, güzel bakışıydı!

*

Akif Emre dertleşeceğimiz nadir kişilerden biriydi her zaman. Çünkü güvenilir, vefalı ve samimiydi. Bir araya geldiğimizde onun kadar dinleyen biri var mıydı, gerçekten bilmiyorum! Evet, İslam coğrafyası, işgaller, çatışmalar, savaşlar, Arap baharları derken Türkiye'nin sayısız iç meselesi esnasında hep dertleştik onunla. Cumhuriyet mitingleri, PKK saldırıları, Ergenekon, FETÖ, canlı bombalar, Gezi, 15 Temmuz... Bazen tek, bazen ailecek buluştuk konuştuk. Benimle paylaştığı bütün öngö-

Akif Emre dertleşeceğimiz nadir kişilerden biriydi her zaman. Çünkü güvenilir, vefalı ve samimiydi. Bir araya geldiğimizde onun kadar dinleyen biri var mıydı, gerçekten bilmiyorum! Evet, İslam coğrafyası, işgaller, çatışmalar, savaşlar, Arap baharları derken Türkiye'nin sayısız iç meselesi esnasında hep dertleştik onunla.

rüler olduğu gibi çıktı. Bunu şimdi değil, ona da defalarca söylemişimdir. Şahitlerim dahi var.

Olaylara tabiri caizse 'ayne'l yakın' gözlüğüyle bakabilen vehimsiz vesvesesiz, takıntısız görebilir. Yani olduğu gibi. Akif Emre'yi bence çevresindeki diğer coşkulu dava arkadaşlarından ayıran en önemli özelliği serinkanlı ve olduğu gibi bakabilen biri olmasıydı. O sebeple baktığında bütünü görüyordu olayın.

İzninizle geçen yıldan birkaç alıntı daha yapma gereği duyuyorum. Günlerdir Akif Emre'nin dik duruşundan bahsediyordu zira onu sevenler. Davamızın ilk günleri diyorlar, idealist zamanlarımız, birlikte yola çıkmıştık diyorlardı. Bu söylemler beni kendi tecrübeme götürmüştü:

"Bunları okurken geldiğim laik sol çevredeki tecrübelerim geldi ister istemez gözümün önüne. 80 sonrası idealizmin yerini hayatın gerçekleri almaya başladığında liberalleşen, o zamanki tabirle reklamcı olan, sivilleşen, örgüt işlerinden uzaklaşan nice yakınımın değişim ve dönüşüm karşısındaki tutumlarını düşündüm.

Birbirini değiştirmekle suçlayanlar, nedamet getirenler, kendini değiştirmeden dünyayı değiştirmeye kalkmanın anlamsızlığını haykırınlar, bunlara hiç takılmadan bildiğini okuyanlar vesaire... Hepsi gerçektir, hepsi haklı. Biz de içinde bir yerlerdeydik.

İktidar ile olan ilişki derken direkt devlet muhalifliği anlamına gelirdi bizler için adaletin asli tecellisi. Zımnî bir ön kabulü bu. Ne kadar değişirseniz değişin, bu ön kabul içinde geniş bir ittifak topluluğu olarak herkes bir aradaydı yine.

İslam ümmetinin dertleriyle dertlenme üzerinden Akif Emre'nin mahallesinde de bir geniş ittifak kurulmuştur. Fakat içine girdikçe irili ufaklı onlarca farklılaşma, yüzlerce ayrışma vardır. AKP iktidarıyla birlikte bu ayrışmalar elbette

▲ Semih Kaplanoğlu ile

daha alenileşti. İnsanların güçle ilişkisi belirginleşti, itibar edilen değerler gündelik hırslara rehin bırakıldı vesaire.

Bizim için 'deja vu' oldu bir bakıma. Ama nihayetinde Allah'ın tekrarı yok. Pek çok açıdan benzese de, özünde farklı bir ayrışma bu mahallede gördüğüm. İşte Akif Emre'yle on küsur yıla yayılan dostluğumuz bu ayrışma kriterlerinin çok ötesindeydi."

Onun vefatıyla, onun dik duruşundan dem vuran eski dostlarının ne kadar değiştiğinin ikrarını görmüştüm. Deforme olmuşluğunu, güç ve mülk düşkünlüğünü, yol şaşırışlığını, ilkelerini yitirmişliğini gördüler onun vefatıyla.

Akif Emre işsiz kaldığında bile hak bulmadığı işleri yapmayarak, çıkar odaklı davetleri reddederek, kimsenin artı değerinden nemalanmayarak dosdoğru yaşadı. Bu yaşama biçimiyle onların dünyevi hırslarına ayna oldu. Bedeli ne kadar ağır olursa olsun, kimseye şikayet etmedi. Ödün vermedi gerçeğinden.

İşsiz kaldığında onu arayıp sormayanların cenazede ön safta gösterişe kalkışmalarını seyrederken bir ortak dostumuz şöyle demişti: "Belki birçok konuda ayrı düşüyorduk. Ama hayatımda 'el emin' sıfatını kullanabileceğim tek kişiydi tanıdığım!"

Evet, Akif Emre bundan böyle herkesin vicdan ölçüsü olacaktır demiştim geçen yıl. "Bundan gayri emanet mi olur ehline!" Sanırım yıllar geçtikçe kıymeti daha fazla anlaşılıyor, anlaşılacak. ❖